

B U D A P E S T I Ü G Y V É D I K A M A R A

ELNÖK

ÉSZREVÉTELEK

A FŐVÁROSI ÍTÉLŐTÁBLA POLGÁRI KOLLÉGIUMÁNAK „AZ ELEKTRONIKUS CÉGELJÁRÁSBAN BENYÚJTANDÓ OKIRATOK KÖTELEZŐ ALAKISÁGAIRÓL” ELNEVEZÉSŰ, 1/2008.(IV.28.) SZ. KOLLÉGIUMI VÉLEMÉNYÉHEZ.

1. LISSZABONI STRATÉGIA

Hazánk legutóbb 2007. decemberében kapott kritikát az Európai Bizottságtól a Lisszaboni stratégiában foglaltak lassú végrehajtása miatt. Már az új Gt. / Ctv. is a cégeljárás gyorsítását, egyszerűsítését célozta (törzstőke-minimum csökkentése, e-cégeljárás stb.), a legutóbbi bírálatot tehát annak ellenére kaptuk, hogy történt előrelépés. Minden olyan intézkedés, amely az egyszerűsítés ellen hat, csökkenti versenyképességünket, és újabb megrováshoz vezethet.

Általános ügyvédi vélemény, hogy

- (i) nem teljes a magasabb rendű (2001. évi XXXV. törvény az elektronikus aláírásról - „Eatv.”, a Pp. A Ctv.) illetve az alacsonyabb rendű jogszabályok -13/2005 (X.27.) IHM, BÜSZ összhangja és a jogalkotói cél nem jelenik meg következetesen az egyes érintett szervek, hatóságok gyakorlatában.
- (ii) az e- cégeljárásba a hatóságok (APEH) folyamatosan építenek bele olyan többlet adatigényeket és feladatokat, melyek az adott helyen esetleg feleslegesek- azaz az e- eljárás bürokratizálása folyik;
- (iii) a bíróságok hiánypótlási gyakorlata „hárítási” jegyeket hordoz;
- (iv) a folyamat költségesebbé válhat;
- (v) az ügyvédségre allokált közbizalmi funkciókkal kapcsolatos bizalmatlansági beidegződések nem csökkennek a bírói gyakorlatban;
- (vi) a jelenlegi teljes folyamat jogbiztonsági és „lisszaboni” szemléletű átvilágítása indokolt.

2. INDOKOLÁS – JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

2.1 Tartalom

A Vélemény négy pontjából három azt írja elő, hogy minden egyes, a cégeljárásban benyújtandó érdemi okiratot minősített elektronikus aláírással és időbélyegzővel kell ellátni, illetve elektronikus iratba csak akkor lehet társasági szerződést foglalni, ha minden aláíró maga is rendelkezik ilyen aláírással.

Attól lehet tartani, hogy a legtöbb félreértés az aláírandó okiratok számával kapcsolatosan lesz, mert ezt a felhasználók és esetleg jogalkalmazók úgy fogják

értelmezni, hogy minden oldalt alá kellhet írni, annak ellenére, hogy Vélemény indokolásának utolsó szakasza kifejezetten más álláspontot fejt ki.

A Vélemény a jogforrási hierarchia alapján és törvények prioritása mentén fejt ki érveit, tételes jogi megfogalmazásaiban logikusan, ésszerűen. A I. pont problematikus, a II., III, IV. pont és a II. pont elfogadható.

Az elektronikus okiratnak a szerződő felek elektronikus aláírási jogához kötése nem kifogásolható. (A Vélemény III. pontjának szövegezését annyiban kellene pontosítani, hogy a mondat elé kerüljön be a "Papír [...]")

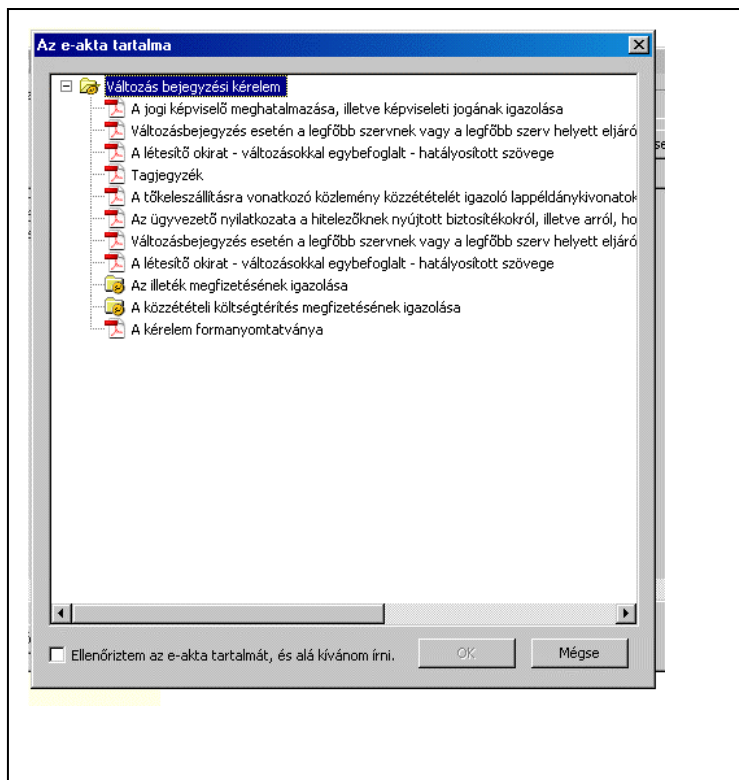
2.2 Az elektronikus aláírás természetes jellemzőinek nem kellő súlya

A Vélemény nem vesz kellően figyelembe az elektronikus aláírás és a papír alapú aláírás közötti néhány lényeges különbséget.

Aláírás csak az adott papírlapot, illetve megbízható technikai fűzés vagy megfelelő tartalmi összetartozás esetén több papírból álló iratot hitelesíthet. Minél fontosabb egy-egy jognyilatkozat, annál nagyobb valószínűséggel kéri a jogszabály pl. a minden oldalon történő aláírást (végrendeletek, ingatlan tulajdonának átruházásához szükséges adásvételi szerződés bejegyzése), ezzel ellensúlyozva az egy aláírással aláírt több lapból eredő klasszikus problémákat (lapcsere, lapelhagyás stb.)

Az elektronikus aláírás kapcsán a technikából következően lapcsere nem kerülhet sor, és az ún. *hash* (lenyomatkészítő) algoritmusok sajátosságai miatt az aláírás biztonsága független az aláírt adat mennyiségétől (legalábbis reális méreteken belül, kb. 2,14 milliárd GB-ig).

Ezért is biztosítja legalábbis az ügyvédek számára elérhető elektronikus aláíró alkalmazás, hogy az egész elektronikus aktát (Netlock szóhasználat szerint "dossziét") írja alá az ügyvéd, ne csak az egyes önálló állományokat.

Látható a mellékelt ábrán, hogy ha az ügyvéd az egész e-aktát aláírja, ez úgy fog feltűnni, mintha csak magát a kérelmet írta alá, pedig *minden*, az aktához csatolt iratot is aláír.

Ilyen esetben az Eat. szerinti, a minősített elektronikus aláírással való aláíráshoz fűzött, illetve a minősített időbélyegzővel kapcsolatos joghatás is értelemszerűen mindegyik aláírt dokumentumra vonatkozni fog, azaz jogi értelemben véve mindegyik dokumentumot, sőt azok a legyeseit (oldalait, bekezdéseit, bitjeit) külön-külön aláírtaknak kell tekinteni.

Egyszerűen azért, mert technikailag egyetlen egyszer nyomták meg az aláíró gombot, a minősített elektronikus aláírtság és időbélyegzettség Eat. szerinti feltételeinek az aláírt e-akta minden egyes bitje meg fog felelni.

Arról, hogy az ügyvédnek az aktát, vagy csak az egyes dokumentumokat kell-e aláírnia, megfelelően tájékoztatja maga az alkalmazás, bár természetesen még ez jelezheti pl. oktatás szükségét.

A 13/2005. (X.27.) IHM rendeletbe egyébként annak egyeztetése során pontosan azért került be a 4. § (5) bekezdése szerinti, "*több dokumentumon is elhelyezhető egy elektronikus aláírás, illetőleg egy időbélyegző*" fordulat, mert a gyakorlatban éppen a Vélemény I. pontjában megfogalmazott téves gyakorlatot kívánták elkerülni, azaz hogy az elektronikus aláírás természetéből következő e könnyebbséget ne kelljen bürokratikus törekvések miatt elveszíteni, hiszen a külön-külön aláírás önmagában nagyobb biztonságot semmilyen formában nem jelent. A rendelet szövege tehát nem *contra legem*, hanem jogértelmező norma.

Ugyanebből az okból lett az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól szóló 193/2005. (IX. 22.) Korm. rendelet 23. §-ába a hatósági kiadmányozás kapcsán, hogy a hatóság mindent egyszerre is aláírhat:

"Ha a hatóság közlése több részből áll (különösen elektronikus levélhez fűzött kiegészítés, csatolmány és más elektronikus dokumentumot is beágyazó elektronikus dokumentum közlés esetén) a hatóság vagy a közlés egészét vagy a közlés minden hitelesítést igénylő részét külön látja el szervezeti vagy minősített aláírással."

Tehát nem érthetünk egyet az I. ponttal, nem csak a **Hiba! A hivatkozási forrás nem található.** pontban írt gazdasági és technikai nehézségek, vagy ügyvédi érdekvédelem okán, hanem azért sem, mert dogmatikailag téves.

Semmi nem írja elő a Ctv.-ben, hogy az ügyvédet minden betérjesztendő, átalakított papíralapú iratnál, valamint a kérelemnél is független elektronikus aláírást alkalmazzon, az idézett jogszabályhelyek csak az aláírási kötelezettségről rendelkeznek. A Ctv. és a Vélemény megfogalmazói által hivatkozott minden jogszabály is csak arról rendelkezik, hogy a mellékleteknek, kérelemnek "alá kell lennie írva". Azt már az Eat. mondja meg, hogy mitől tekinthető valami aláírtnak, és sem az Eat., sem a Ctv. nem tartalmaz olyan – egyébként is teljességgel értelmetlen – kifejezést, hogy az aláírást többször kellene végrehajtani, dokumentumonként vagy okiratonként külön.

Mindennek *egyedül az a korlátja*, hogy ha az ügyvéd az elektronikus aktában szereplő egyes dokumentumokat a többi dokumentumtól külön is szeretné használni (pl. bizalmassági okból), akkor az egységesen aláírt e-akta egyes önálló dokumentumaihoz már nem fűződik az e-aláírtság joghatása: azokat ha különválasztják, kimásolják az egységesen aláírt e-aktából, önálló e-aláírás hiányában azok nem lesznek aláírtak.

Így az ügyvéd álláspontunk szerint akkor is megfelelően jár el, ha egységesen az egész beadványt (e-aktát, dossziét) egy minősített aláírással és időbélyegzővel látja el, mert ekkor ugyanúgy megfelel az átalakítás kapcsán szükséges aláírási követelménynek, valamint a Ctv. 36. § (2) bekezdésének. Annak sem látjuk semmilyen gyakorlati hasznát, így értelmét sem, hogy a több jogszabály által előírt minősített aláírásokat külön kelljen megtenni, hiszen célját tekintve mindegyik jogszabály követelménye teljes egészében megvalósul az ügyvéd egyszeri, teljes beadványt érintő aláírásával (és időbélyegzésével.)

Ennek következtében kérjük - **jogegységi szinten** - az I. pont szerinti állásfoglalást éppen ellenkező értelemben megfogalmazni, miszerint az is elegendő, ha az egész beadvány látja el az ügyvéd minősített elektronikus aláírással és időbélyegzővel.

2.3 Eatv.

Az Eatv. kizárólag legalább fokozott biztonságúnak minősülő elektronikus aláírásra alkalmazható, kivéve annak 2. § 6. pontját és 3. § (1) bekezdését.

Eatv. 2 § 6.: *Elektronikus aláírás* az elektronikusan aláírt elektronikus dokumentumhoz azonosítás céljából logikailag hozzárendelt vagy azzal elválaszthatatlanul összekapcsolt elektronikus adat.

Eatv. 3. § (1) bekezdés: *„Elektronikus aláírás, illetve dokumentum elfogadását - beleértve a bizonyítási eszközként történő alkalmazást - megtagadni, jognyilatkozat tételére, illetve joghatás kiváltására való alkalmasságát kétségbe vonni nem lehet kizárólag amiatt, hogy az aláírás, illetve dokumentum elektronikus formában létezik”.*

2.4 A papíralapú dokumentumokról elektronikus úton történő másolat készítésének szabályairól szóló 13/2005 (X.27.) IHM rendelet

A rendelet 4. § (5) kimondja, hogy több dokumentumon is elhelyezhető egy elektronikus aláírás, illetőleg egy időbélyegző. Ez esetben a dokumentumok a továbbiakban csak együtt kezelhetők. A Véleménnyel ellentétben a rendelet semmilyen további feltételt nem tartalmaz, ha van ilyen, azt a cégeljárásra vonatkozó speciális szabálynak kell kimondania.

A Véleményezők éppen azáltal mondanak ellent a fenti rendeletnek, hogy előírnák, minden iratot külön is alá kell írni.

Az Eat. 4. § (8) bekezdése szerint *"Ha a papíralapú dokumentumról külön jogszabályban meghatározott módon elektronikus másolatot készítenek, a másolatot tartalmazó elektronikus dokumentumhoz is fűződnek a papíralapú dokumentumhoz jogszabály által fűzött joghatások."*

Ebből azonban az is következik, hogy az ügyvéd által eredetileg papír alapon ellenjegyzett okirat is ellenjegyzett minőségét megőrzi az átalakítás során, és azt nem kell csak azért külön, újból ellenjegyezni, mert már elektronikus dokumentum formába alakították, és az átalakítás során az ellenjegyzett minőség elveszett volna.

Így minden jogszabályi követelményt teljes körben teljesít az ügyvéd akkor, amikor a beadott kérelmet egyetlen, de az összes becsatolt dokumentumra kiterjedő minősített elektronikus aláírással és minősített időbélyegzővel látja el.

2.5 Ctv. – Pp.

A Vélemény a Ctv-re hivatkozva a Pp. 196. § (2) bekezdését hivatkozva, amely a gazdálkodó szervezetek által kiállított okiratokról szól. Az ügyvéd – az egyéni ügyvéd sem – nem gazdálkodó szervezet, tehát nem vonatkozik rá a hivatkozott szakasz. A Ctv. 36. § (2) bekezdése kimondja, hogy a cégeljáráásban az elektronikus úton küldött okiratokat minősített aláírással és időbélyegzővel kell ellátni, oly módon, hogy az elektronikus aláírásnak az okirat aláírásának időpontjában való fennállása megállapítható legyen. Ez a jogszabály sem

rendelkezik az okiratok aláírásának technikájáról, az aláírási jogosultság pedig ugyanúgy megállapítható egyetlen, valamennyi mellékletre kiterjedő aláírásból is.

2.6 Következtetések

Az I. pontban foglaltak egyáltalán nem következnek a hivatkozott jogszabályokból, hibás dogmatikából kiinduló megközelítés megfordítja a gazdaság igényeken és az elektronikus aláírás gyakorlati hasznát figyelembe vevő jogalkotói szándékokat.

3. TECHNIKAI LEBONYOLÍTÁS

3.1 Többlet ügyvédi idő.

Egy aláírás elkészítéséhez kb. 3 percre van szükség. Egy átlagos cég- / változásbejegyzési kérelemnél, 7 melléklettel számolva, ez legalább (beleszámítva, hogy tapasztalatunk szerint tízből legalább két alkalommal „visszadob” a szerver) 25 perccel hosszabbítja meg egyetlen e-akta elkészítésének folyamatát. Ha az értelmezés oldalakra vonatkozik, akkor a merőben mechanikus ám másra nem delegálható feladat időigénye megkétszereződhet.

25 perc többletmunka – átlagos magyar ügyvédi óradíjjal számolva kb. legalább 10.000 Ft-tal növeli az ügyvédi költséget, tekintve, hogy a feladat jellegéből adódóan azt az ügyvédnek személyesen kell végeznie. (A feladat maga mechanikus, az e-okirat tartalmi felülvizsgálata és az e-aláírás teljesítésére irányuló tudati feladat elkülönül, ami rizikóelemet eredményez)

Ugyanezt a funkciót eddig a nedves- és szárazbélyegző lenyomatának az asszisztens általi feltételét követő aláírás töltötte be kb. 5-10 perc időigénnyel. (Magának a dokumentumoknak a szakmai felülvizsgálati időigénye nem változik, az ugyanannyi időt igényel papír és e-alapú iratok esetében is.)

3.2 Többletdíjak a szolgáltatóknál.

További költségnövelő tényező, hogy a szolgáltatók az aláírás használatáért is számítanak fel díjat. A cégeljárás költségének növekedése ismét ellentétes a jogalkotói célokkal és ügyfeleink érdekeivel.

3.3 Különbségtétel az elektronikus aláírások között.

A Véleményben leírt megközelítés ellentétes az 1999/93/EK irányelvben megfogalmazott azon alapelvi szintű követelménnyel, hogy az implementáló törvény szabályait úgy kell megfogalmazni (és értelmezni is), hogy azok bármely elektronikus aláírásra - az előállításuk során felhasznált technológiától függetlenül - alkalmazhatóak legyenek (technológia-semleges szabályozás követelménye). Az adott típusú aláírást használóinak gazdasági ellehetetlenítése ellentétes tehát technológiasemlegesség követelményével is, hiszen jelentősen hátrányos helyzetbe hozza azokat, akik azt az e-aláírást alkalmazzák.

3.4 A jelen eljárás- bírói túlreagálása az új intézményektől való félelemnek.

Kérdés, hogy mit is jelent ténylegesen az „egyórás cégbejegyzés” a túlbürokratizált és a rendkívül szoros cégeljárási határidők miatt egyébként is elnehezített ügyvédi szakasz mellett, amelyet az alábbi példák is illusztrálnak:

A bírósági határidők szigorítása óta egyebek között az alábbi indokokkal érkeztek hiánypótlási felhívások:

- Csatoljunk cégvezetői elfogadó nyilatkozatot;
- Létesítő okirat elnevezése miatt;
- Az e-aláíráson szereplő név (asszonynév) nem egyezik az ellenjegyző ügyvéd nevével (a Tanúsítványon szerepelt, hogy a kettő egyenlő, ráadásul ez elutasítási ok volt!);
- Nem lehetséges, hogy a képviseleti joggal felruházott munkavállaló az egyébként önálló cégjegyzési joggal rendelkező ügyvezetővel együttesen írjon alá.
- Ctv. által megengedett esetben kizárólag ügyvéd által aláírt, egységes szerkezetbe foglalt létesítő okiraton ellenjegyző nyilatkozat megkövetelése, noha egyedül az ügyvéd írja alá, az ellenjegyzés tartalmát pedig az ügyvédi törvény 27. §-a (külföldi közjegyzői hitelesítésen kívül) minden esetben aláíró fél azonosításához köti.
- egyszerűsített eljárásban, amennyiben a kérelmet elektronikusan adják be, egyes cégbíróságok megkövetelik a jogi képviselő aláírását tartalmazó nyomtatvány-lapok kézi aláírását és beszkennelését is, neme légszenek meg azzal, hogy maga az elektronikus kérelem elektronikus aláírással van ellátva.

Ez a gyakorlat csökkenti az ügyvédségbe vetett bizalmat, és kárt okoz a gazdaságnak is.

4. JOGBIZTONSÁG

A Véleményben foglaltak ténylegesen nem eredményeznek nagyobb jogbiztonságot, pusztán fölösleges adminisztrációs terhet rónak az ügyvédekre. A Ctv. 37. § (2) bekezdése egyértelműen a jogi képviselő feladataként határozza meg az eredetileg papíralapú dokumentumok őrzését, amelyből az olvasható ki, hogy a jogalkotó alkalmasnak tartja a hazai ügyvédséget egy ilyen közbizalmi jellegű feladat ellátására.

A Vélemény a közbizalmi jellegű feladat a részleges „visszaállamosítását” jelenti.

5. JAVASLATOK

- ❖ A MÜK kezdjen tárgyalásokat a szolgáltatókkal a díjak átgondolása érdekében.
- ❖ A MÜK készítse elő az OIT május 20-i ülésére a kérdést. Javaslat lehet a kiterjesztő értelmezésű gyakorlatok felfüggesztése, amíg új törvényi rendezési, vagy az LB jogegységi gyakorlata a kérdést nem rendezi.
- ❖ Kezdeményezzük az IRM-nél a BÜSZ módosítását – nem reflektálja a jogszabályi változásokat).
- ❖ Kezdeményezzük a törvények pontosítását.

Budapest, 2008. május 8.

Dr. Réti László
Elnök